

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Каталог 2 вибіркових дисциплін

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 04 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Викладач (-і)	Шеленко Діана Іванівна, д.е.н., проф. кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380990662326
Е-mail викладача	diana.shelenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kptre.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Основи наукових досліджень орієнтована на формування теоретичних знань щодо принципів наукової діяльності, освоєння інструментів для проведення досліджень, а також набуття навичок збору, збереження, обробки й застосування інформації для вирішення конкретних завдань. Вона спрямована на розвиток здатності до проведення науково-дослідної роботи, отримання нових знань та їх використання для експертної оцінки господарських ситуацій і прийняття ефективних управлінських рішень. Крім того, дисципліна передбачає оволодіння навичками публічної ділової і наукової комунікації із застосуванням сучасних інформаційних технологій для досягнення поставлених цілей.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є вивчення методології, методів, інструментів та організаційних засад наукових досліджень, які застосовуються для вивчення економічних, соціальних і управлінських аспектів підприємництва та торгівлі.</p> <p>Об'єктом навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є процеси, явища та закономірності, які виникають у підприємницькій, торговельній та економічній діяльності, що підлягають науковому дослідженню для отримання нових знань, оптимізації бізнес-процесів та прийняття ефективних управлінських рішень.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни є формування у студентів системи знань і практичних навичок щодо основ наукових досліджень, спрямованих на вивчення, аналіз та вирішення завдань у сфері підприємництва і торгівлі.</p> <p>Цілі дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнавальні: ознайомити студентів із наукою як системою знань і методами наукових досліджень; навчити загальним правилам та підходам до проведення наукових досліджень із акцентом на підприємницькі й торговельні процеси; сформувати системний підхід до аналізу економічних явищ і бізнес-процесів. 2. Практичні: розвинути навички пошуку інформації, роботи з науковими джерелами та постановки експериментів у сфері підприємництва і торгівлі; навчити студентів обробляти, документувати та інтерпретувати отримані результати; застосовувати статистичні методи для аналізу економічних даних. <p>Після опанування дисципліни студенти повинні:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – специфіку науково-дослідної діяльності у сфері підприємництва і торгівлі; – основи методології та методів наукових досліджень, включаючи організацію соціологічних і економічних досліджень; – особливості написання курсових, дипломних та магістерських робіт; – технології збору, обробки та автоматизованої аналітики інформації, що використовується 	

в наукових дослідженнях.

вміти:

- відбирати, аналізувати й синтезувати інформацію для наукових досліджень у сфері підприємництва;
- планувати і виконувати науково-дослідну роботу, складати програми та графіки її виконання;
- застосовувати відповідні методи дослідження для вирішення практичних завдань у бізнесі та торгівлі;
- обробляти результати експериментів, оцінювати похибки й формувати висновки.

Студент повинен мати навички:

- проведення наукових досліджень у сфері підприємництва і торгівлі, зокрема: визначення актуальних проблем для дослідження та формулювання цілей і завдань; планування та організації етапів дослідницької роботи;
- збір, аналіз та інтерпретація інформації, зокрема: використання сучасних методів пошуку та опрацювання наукових і практичних джерел; роботи з даними у цифрових платформах та автоматизованих системах;
- постановка наукових експериментів: вибір методологічних підходів, обґрунтування методів дослідження; застосування статистичних методів для обробки даних;
- підготовка звітної документації та представлення результатів: оформлення результатів досліджень у вигляді звітів, наукових статей, тез або презентацій; використання сучасних програмних інструментів для підготовки візуальних і текстових матеріалів.

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями**:

- здатність чітко формулювати результати досліджень, співвідносити їх із теоретичними моделями та практичними викликами бізнесу;
- підготовка звітів, доповідей або статей за результатами досліджень;
- розробка ефективної комунікаційної стратегії для презентації результатів досліджень у сфері підприємництва та торгівлі.
- здатність до аргументованого представлення своїх ідей і висновків;
- спроможність до ведення професійного діалогу та наукових дискусій;
- спроможність до використання отриманих наукових знань для аналізу реальних економічних і торговельних ситуацій.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності та відповідальності**, що проявляється у наступному:

- здатність організувати і координувати комплексні дослідницькі проекти;
- ініціювання до представлення результатів досліджень у формі презентацій, наукових звітів чи публікацій.
- здатність до подальшого навчання й професійного розвитку з високим рівнем самостійності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Результати навчання

- демонструвати підприємливість і творчий підхід у різних напрямках професійної діяльності, проявляти ініціативу та брати відповідальність за результати прийнятих рішень;
- використовувати методи та інструменти наукових досліджень для обґрунтування ефективних управлінських рішень у створенні, функціонуванні та розвитку підприємницьких структур;
- здатність аналізувати і вирішувати професійні завдання, пов'язані з організацією

діяльності підприємницьких структур, а також знаходити шляхи вирішення проблем у кризових ситуаціях з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.							
5. Організація навчання							
Обсяг навчальної дисципліни 90 год.							
Вид заняття			Загальна кількість годин				
Лекції			16				
практичні заняття			14				
самостійна робота			60				
Ознаки навчальної дисципліни							
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)			Нормативний / вибірковий		
4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	2			вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни							
Тема		кількість год.					
		Денна форма			Заочна форма		
		лекції ї	практичн і	самостійн а робота	лекції ї	практичн і	самостійн а робота
ТЕМА 1. РОЛЬ НАУКИ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА		2	2	5		7	
ТЕМА 2. ЛОГІКА ПРОЦЕСУ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ		2	2	5	2	7	
ТЕМА 3. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ			2	5	2	10	
ТЕМА 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ		2	2	5	2	7	
ТЕМА 5. ОФОРМЛЕННЯ ТА ФОРМИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ		2	2	5		9	
ТЕМА 6. КУРСОВА, ДИПЛОМНА, МАГІСТЕРСЬКА РОБОТИ: ЯК КВАЛІФІКАЦІЙНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ		2	2	10	2	14	
ТЕМА 7. ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ		2	2	5		9	
ТЕМА 8. ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ІДЕЙ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ НАУКОВИХ ДАНИХ ТА ТРЕНДІВ.		2	2	10	2	7	

Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	14	16	60	4	6	80

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 балів – (шляхом накопичення балів протягом семестру) Поточний контроль 0-50 балів; Самостійна робота 0-30 балів; Індивідуальне завдання 0-20 балів.						
	Поточне тестування та самостійна робота					Сума балів з навчальної дисципліни	
	Модуль 1			Модуль 2			
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
	1 поточний контроль	Самостійна робота		Індивідуальне завдання			
	Теми 1-10	Теми 1-10		Теми 1-10			
	50	30		20			
	100					100	
	Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою						
	Шкала оцінювання для заліку						
університетська		національна			шкала ECTS (ECTS)		
90 – 100		зараховано			A		
80-89					B		
70-79					C		
60-69					D		
50-59					E		
26-49		Не зараховано			FX		
1-25					F		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) “Створення бізнес моделі інтелектуального бізнесу” (Студент обирає вид бізнесу, яким хоче займатись й створює бізнес-модель власного реального бізнесу).</p> <p>Індивідуальні завдання (ІЗ) виконуються у вигляді презентації до 5 слайдів з вказанням назви завдання, шифру групи та прізвища виконавця. Розподіл завдань здійснює викладач в межах групи або лекційного потоку (згідно порядкового номеру чи іншим способом (можна використати метод роботи в малих групах), координатор староста,</p> <p>Оформляють ІЗ у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).</p> <p>Максимальна оцінка за ІЗ становить 20 балів.</p>						
Семінарські заняття	Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум						

100%.
Середній бал за поточний контроль переводиться у 50 бальну шкалу.

Оцінка	Умови отримання оцінки
<p style="text-align: center;">5 «відмінно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.
<p style="text-align: center;">4 «добре»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.
<p style="text-align: center;">3 «задовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
<p style="text-align: center;">2 «незадовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Самостійна
робота

Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,3.

	Максимальна оцінка за тестування становить 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за три змістові модулі (ЗМ): ЗМ 1. Поточний контроль (1-50 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-30 балів). ЗМ 3. Індивідуальне завдання (1-20 балів). Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
Підсумковий контроль	Підсумковою формою контролю є залік, який виставляється як сума балів за модулями. Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на залік, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами. В умовах карантину чи військового стану ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM. Повторне складання заліку допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання “написати тези доповідей на конференцію” оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.</p> <p>Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.</p> <p>Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.</p>	
8. Рекомендована література	
<p>Наочні матеріали</p> <p>1. Пилипів Н.І., Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І. Методичний комплекс з вивчення курсу “Основи наукових досліджень” для студентів денної і заочної форми навчання спеціальності, 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”. Івано-Франківськ: В-во ЛІК, 2021. 51 с.</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті</p> <p>1. Про авторське право і суміжні права: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-</p>	

[20#n855](#) (дата звернення: 22.12.2023).

2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. №722/2019. URL: <https://cutt.ly/2uod8sa>

3. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

Наукові публікації

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навчально-методичний посібник для студентів. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 174 с.

2. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2019. 492 с.

3. Баланюк І. Ф., Сас Л. С., Шеленко Д. І. Сутність методології та організації наукових досліджень в обліку. *Вісник Прикарпатського університету. Серія економіка*. Вип. 11. Івано-Франківськ: Плай, 2015. С. 43-45.

4. Вагнер І.М., Демко І.І. Вплив Covid-19 на економічний розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Вісник університету банківської справи*. 2020, № 1 (37). С. 59-66.

5. Шпикуляк О.Г., Тивончук С.О., Шанін О.В., Супрун О.М. Форсайт як методологія прогнозування інноваційного розвитку аграрного сектору економіки. *Економіка АПК*. 2011. № 11. С. 125-133.

6. Павленко В. В. Проблемні ситуації: поняття і типи. Нові технології навчання: *Збірник наукових праць. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки*. К., 2019. Вип. 83. 292 с. С. 196–202.

7. Шпикуляк О.Г., Прутська О.О., Мазур Г.Ф. Інституціоналізм як методологія міждисциплінарного синтезу: еволюція сутності й базових концепцій. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки*. Вінниця, 2014. Випуск 1(87). С. 12-18.

8. Шеленко Д.І. Деякі аспекти науково-методологічного забезпечення пореформеного розвитку сільського господарства. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Вип.197: У 5 т. Т.ІІ. С. 269–273.

9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. К. : Центр учбової літератури, 2020. 352 с.

10. Шпикуляк О.Г. Інституціоналізм як методологія міждисциплінарного пошуку в економічній теорії. *Економіка АПК*. 2009. №11. С.141-147

11. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник URL: А.О. Азарова, Н.О. Біліченко, Ю. В. Міронова, Л.М. Ткачук. Вінниця : ВНТУ, 2022. (PDF, 117 с.)

12. Шеленко Д.І. Методологічні основи розвитку різноукладності в сільському господарстві регіону. *Інноваційна економіка*. № 4 [59]. 2015. С. 128-134.

13. Методологія наукових досліджень Навчально-методичний посібник / автори: Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 89 с.

Шеленко Д.І.

Професорка кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки